

Avaluació de l'impacte de les associacions de Castelló de la Plana

Educació en valors, activitats, implicació, compromís, voluntariat, participació, transformació de la realitat

2021

Contingut

Introducció

Què es pretén amb aquest estudi?

Com s'ha realitzat?

Dades generals

Pressupost per a associacions

Associacions federades

Associacions declarades d'Utilitat Pública

Àmbits d'actuació

Camps d'acció

Activitats que realitzen

Persones associades i voluntariat

Distribució de persones associades i voluntariat

Distribució per edat, persones voluntàries

Distribució per sexe, persones associades

Distribució per sexe, Junta Directiva

Personal contractat

Ingressos totals

Ingressos per subvencions

Despeses

Conclusions i propostes de futur:

Necessitem a les associacions

Bibliografia

Gràcies a les associacions participants

Les associacions són el cor dels nostres municipis, dinamitzen l'activitat sociocultural i donen vida als nostres pobles. Amb aquest estudi volem mostrar-ho d'una manera objectiva, perquè l'aportació que feu als nostres municipis és mesurable i imprescindible. La vostra aportació en l'activitat cultural, musical, esportiva, educativa, en la defensa del patrimoni i el territori, en la diversitat o la festa és una realitat en la qual no té lloc cap dubte.

La missió de les associacions és actuar d'una manera compromesa i crítica, però, a més, també és important que les vostres entitats actuen amb transparència respecte de la tasca que realitzeu i dels recursos que mobilitzeu. En aquest sentit, la Fundació Horta Sud acompanya a les associacions des de fa quasi 50 anys, proporcionant eines que els ajuden a construir un teixit associatiu fort i autònom. Entre les nostres accions, i amb l'experiència i coneixement adquirit al llarg d'aquests anys al costat de les associacions, considerem fonamental l'elaboració de l'estudi de l'impacte del moviment associatiu sobre el nostre territori.

Vull aprofitar aquesta ocasió per a recuperar algunes de les idees que marquen el sentit de la Llei Orgànica del Dret d'Associacions, que reconeix la importància del teixit associatiu, com a instrument d'integració en la societat i de participació en els assumptes públics:

«En organitzar-se, els ciutadans es doten de mitjans més eficaços per fer arribar la seua opinió sobre els diferents problemes de la societat als qui prenen les decisions polítiques. Enfortir les estructures democràtiques en la societat reverteix en l'enfortiment de totes les institucions democràtiques i contribueix a la preservació de la diversitat cultural»

«les associacions exerceixen un paper fonamental en els diversos àmbits de l'activitat social, que contribueixen a un exercici actiu de la ciutadania i a la consolidació d'una democràcia avançada, i que representen els interessos dels ciutadans davant dels poders públics i desenvolupen una funció essencial i imprescindible, entre altres, en les polítiques de desenvolupament, medi ambient, promoció dels drets humans, joventut, salut pública, cultura, creació d'ocupació i altres de similar naturalesa, per a la qual cosa la Llei preveu l'atorgament d'ajuts i subvencions per part de les diferents administracions públiques d'acord amb el marc legal i reglamentari de caràcter general que les preveu, i amb el marc específic que en aquesta matèria es regule legalment en el futur.»

Per tant la Llei atorga unes funcions clares a les associacions i finançament perquè puguin fer-ho i en aquest informe demostrem que és la inversió més rendible per a un ajuntament.

Introducció

L'Ajuntament de Castelló de la Plana i la Fundació Horta Sud acompanyen a les associacions compromeses amb la defensa dels drets humans i dels valors democràtics i ajuden a fer valdre el que aporten a la societat. Ajuden a enfortir el moviment associatiu des dels següents eixos:

- 1. Transparència i compliment de la legalitat.** Les associacions hauran de fer un pas endavant i obrir les portes i les finestres de les seues entitats. Les associacions han de publicar els seus comptes, mostrar en què s'han gastat els diners, qui són les persones de la Junta Directiva, els seus projectes, les memòries, etc.
- 2. Representatives, fortes i autònomes.** Les associacions han d'incrementar la seua base social i ser més autònomes i independents també en el seu finançament. La seua base social i l'autonomia financera els donarà autoritat moral i capacitat crítica.
- 3. Treball en xarxa entre les entitats.** És el moment de teixir xarxes per aprofitar les sinergies, millorar la nostra incidència i tindre més representativitat. És temps d'unir-se i fusionar-se amb altres entitats.
- 4. Equilibri en el compliment de les quatre funcions del moviment associatiu.** la Funció social (construcció de societat, valors, cultura, solidaritat entre les persones...); la Funció educativa (eduquen en competències, habilitats, responsabilitats, són escoles de democràcia, de diàleg, consens...); la Funció econòmica (generen llocs de treball, aporten al PIB de forma més justa i igualitària, mobilitzen recursos...); la Funció política (control de l'acció política, denuncien les causes dels problemes i actuen sobre les conseqüències, s'impliquen en la solució...).
- 5. Millora de la relació entre l'Administració i les associacions.** La col·laboració entre l'Administració Pública i el teixit associatiu és fonamental, haurem de trobar formes de relacionar-se més eficaces, respectant les funcions

pròpies de cadascuna de les parts. Ambdues comparteixen molts aspectes de l'esfera pública, però un sector no és competència de l'altre, tot el contrari. A tal fi, convé recordar l'esperit de la Llei Orgànica 1/2002 de 22 de març, reguladora del Dret d'Associació:

- La necessitat que les associacions exercisquen la seua funció de representació i control polític, per afavorir salut democràtica de la societat.
- El paper fonamental que li assigna la llei a les associacions: les associacions representen els interessos dels ciutadans davant els poders públics i desenvolupen una funció essencial i imprescindible, entre altres, en les polítiques de desenvolupament, medi ambient, promoció dels drets humans, joventut, salut pública, cultura, creació d'ocupació i altres de similar naturalesa. Des de les associacions haurem de fer-ho efectiu.
- L'Administració Pública ha de garantir la participació de les associacions en la vida social i política, des d'un esperit de llibertat i pluralisme, reconeixent, al mateix temps, la importància de la funció que compleixen com a agents de canvi i transformació social, d'acord amb el principi de subsidiarietat.

Què es pretén amb aquest estudi?

Amb l'estudi volem mostrar el que aporten les associacions de Castelló de la Plana a la ciutat, transformant en xifres i mostrant el resultat de la seua implicació, el compromís i la participació de tantes i tantes persones que treballen de manera voluntària. Així mateix, amb aquest projecte, també volem:

- **Donar visibilitat, valorar, agrair i reconèixer l'aportació social i econòmica** que les associacions realitzen a la societat amb dades objectives: persones associades, voluntàries, hores de dedicació, recursos econòmics, etc.
- **Fomentar la corresponsabilitat entre l'Administració Pública i les associacions.** Les ciutats necessiten la col·laboració recíproca d'ambdues entitats, cada una des del seu paper. No podem afrontar la política, els reptes de futur de les nostres ciutats i del planeta, pensant que sols des de l'Administració es poden canviar les coses. La Llei Orgànica dóna un paper fonamental a les associacions que haurem de tindre en compte per començar a construir una relació de respecte i igualtat.
- **Construir allò públic des de la cogestió.** Les associacions fan una aportació vital dins de les

seues comunitats de referència, ja que dinamitzen contínuament diferents espais i persones dins dels nostres municipis. En aquest sentit, obrin espais on poder fer-se preguntes sobre com volem viure conjuntament. Volem trencar la visió que allò públic sols és el que fa referència a l'Administració Pública. Cal posar en valor tota la tasca i el potencial que aporten les associacions a la nostra ciutat, perquè estan actuant a l'espai públic i, sobretot, gestionant projectes, espais i serveis amb vocació de servei públic.

- **Fer pedagogia.** Les associacions han de ser transparents, arreplegar dades i avaluar-les per poder avançar. Volem construir un relat comú i compartit entre totes les entitats. Totes les associacions som importants, juntes som més fortes, més eficaces i més autònomes.

Com s'ha realitzat?

Crear un relat compartit entre el moviment associatiu i les institucions públiques sobre el que suposa l'aportació i l'impacte social i econòmic de les associacions no és fàcil. A diferència d'altres sectors, no existeix cap organisme que arreplegue dades objectives sobre l'impacte del moviment associatiu a les ciutats. Ni tan sols les mateixes associacions sistematitzen les dades i, quan ho fan, no sempre segueixen els mateixos criteris.

Per altra banda, les associacions necessiten un major reconeixement i visibilitat de la seua aportació al bé comú del municipi. És un reclam que sorgeix de les mateixes associacions i que s'ha anat recollint al llarg de les diferents jornades de participació que des de la Fundació Horta Sud portem a terme, en les quals s'analitza la realitat que les envolta i s'estudien propostes de millora.

Per tal de donar resposta a les dues qüestions anteriors (la inexistència d'una plataforma que arreplegue les dades i la necessitat de reconèixer la tasca associativa), la Fundació Horta Sud va crear en el 2015 una plataforma informàtica amb l'objectiu de recollir i analitzar amb dades quantitatives l'impacte de les nostres associacions. De les 843 associacions inscrites en el Registre Municipal de l'Ajuntament de Castelló de la Plana, 130 han contestat al qüestionari, que representen el 15% de les associacions de la ciutat. Hem de tindre en compte que el 2020 ha estat un any molt dur per a tothom, també per a les associacions que no han pogut fer la seua activitat normal i estan patint les conseqüències de la pandèmia.

Com ja va passar en l'any 2019, el nombre d'enquestes arreplegades al llarg de 2020 ens permet fer extrapolacions al conjunt del moviment

Fitxa tècnica:

Univers:	843 associacions del Registre Municipal de l'Ajuntament de Castelló. El Departament de Participació Ciutadana, emprant com a eina la Plataforma de Registre, fa un seguiment de les associacions que s'han registrat al llarg de la història, però, tot i cada vegada hi ha un registre de millor qualitat, encara queden associacions que no s'han donat de baixa quan han deixat de tenir activitat.
Grandària mostral:	130 associacions que han contestat al qüestionari que s'ha utilitzat per a realitzar l'estudi.
Interval de confiança:	95% amb un marge d'error del +- 7.9%

associatiu i el seu impacte a la ciutat. Per tant, en comparar els resultats d'anys anteriors hem de tindre en compte que en alguns apartats d'estudis anteriors a 2019, el que representàvem era una fotografia de les associacions que havien participat a diferència dels darrers dos últims anys, en els quals hem pogut fer una extrapolació de les dades. Si es manté la grandària mostral, aquest canvi de metodologia ens permetrà fer comparacions més exactes al llarg del temps, proporcionant-nos l'oportunitat de reflexionar sobre les associacions de la ciutat i plantejar propostes de futur.

Metodologia en la recollida de les respostes

La replegada de dades es fa de la següent manera:

- Disseny d'un formulari per a arregar les dades necessàries de l'exercici econòmic de l'any 2020.
- Enviament d'un correu electrònic a les 843 associacions registrades a Castelló de la Plana en el que la Regidoria de Participació Ciutadana donava a conèixer l'objectiu del projecte i animava a les associacions a emplenar el formulari, reforçant aquesta acció amb el contacte directe amb les associacions, mitjançant converses telefòniques, correus electrònics i reunions per part del personal tècnic.
- Els resultats de l'estudi han sigut extrets de les dades comunicades per les entitats registrades al Registre Municipal d'Associacions Veïnals de la ciutat a l'efecte de complir amb l'obligació de mantenir actualitzat el Registre¹.
- Per a garantir major exactitud de les dades, des de la Fundació Horta Sud s'han verificat telefònicament les respostes d'algunes associacions, mentre que part dels ingressos per subvencions han sigut contrastats amb la Base de Dades Nacional de Subvencions, consultant, a més, algunes webs per disposar de diferents fonts d'informació.

1. Real Decreto 2568/1986, de 28 de noviembre, por el que se aprueba el Reglamento de Organización, Funcionamiento y Régimen Jurídico de las Entidades Locales, art. 36

Dades generals

Habitants de Castelló²

174.264

Pressupost municipal 2020³

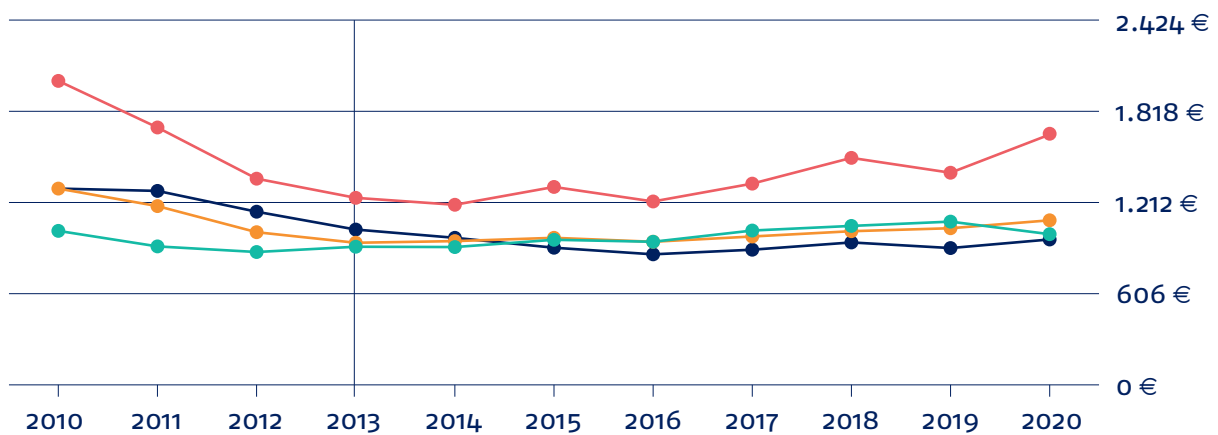
180.062.669 €

Despesa per habitant

1.033 €

Despesa per habitant⁴

	2020	Cambio año anterior
● Castelló de la Plana	1.048,54 €	-0,97 €
● Mitjana provincial	1.933,60 €	+25,06 €
● Mitjana autonòmica	1.251,55 €	+11,72 €
● Mitjana nacional	1.202,73 €	+7,87 €

2. Any 2020: <https://www.ine.es/jaxiT3/Datos.htm?t=2865>

3. Dades facilitades per l'Ajuntament de Castelló de la Plana

4. <https://presupuestos.gobierno.es/places/castellon-de-la-plana-castello-de-la-plana/2020>

Pressupost per a associacions

Pressupost per a associacions 2020⁵

2.521.202€

Percentatge del pressupost municipal destinat a associacions

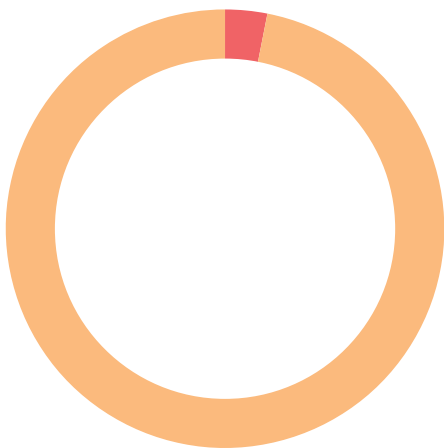
1'4%

Associacions al Registre Municipal

843

Pressupost destinat a Associacions: 1,4%

Comparativa per anys³

2020: 1,4%
2019: 1.5%
2018: 1.6%
2017: 1.6%

Altres municipis

València: 1.33%
Torrent: 1.7%
Quart de Poblet: 2.9%

Despesa en activitats associatives per habitant 2020: 31.87 €

Comparativa per anys⁷

2020: 14,46€/hab.
2019: 16,25€/hab.
2018: 15,50€/hab.
2017: 15,81€/hab.

Comparativa altres municipis⁸

València: 13,64€/hab.
Torrent: 12,88€/hab.
Quart de Poblet: 31,70€/hab.

5. Dades facilitades per l'Ajuntament de Castelló de la Plana

6. Dades obtingudes als estudis d'avaluació de l'impacte de Torrent (2018), Quart de Poblet (2017), València (2018)

7. Dades obtingudes als estudis d'avaluació de l'impacte de Castelló en els anys 2019, 2018 i 2017.

8. Dades obtingudes als estudis d'avaluació de l'impacte de València (2018), Torrent (2018) i Quart de Poblet (2017)

La millor inversió d'un municipi

Les associacions s'encarreguen diàriament de donar vida al municipi, organitzen la major part de l'activitat de temps lliure de totes les edats: esports, educació musical, festes, activitats extraescolars, juvenils, dona, tallers culturals, etc. Per mantenir tota aquesta oferta d'activitats al municipi l'ajuntament destina un 3.1% del pressupost municipal. Una ciutat sense activitat associativa és una ciutat sense vida, per tant, és una inversió necessària.

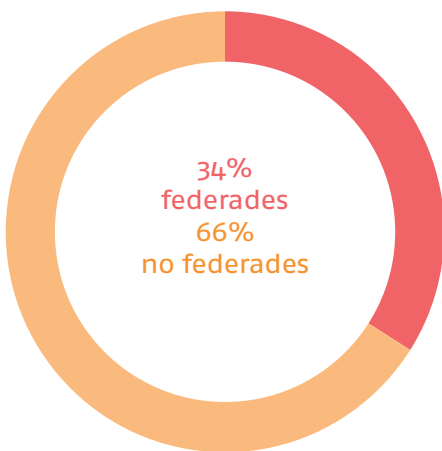
Però queda molt per avançar en fórmules de gestió d'aquestes activitats i espais. Castelló de la Plana encara té recorregut per incrementar el percentatge de pressupost que destina perquè les associacions gestionen directament serveis i/o activitats per

a la ciutadania. És una altra manera d'entendre la participació de la ciutadania en la gestió de part del pressupost municipal.

És necessari crear sistemes que donen més estabilitat en el temps i recursos més enllà de les convocatòries de subvencions anuals. A altres països d'Europa la gestió de serveis, projectes o espais públics per part de la ciutadania ha estat més desenvolupada des que va acabar la II Guerra Mundial. Per exemple en França, la majoria de les Cases de Joventut i Cultura són gestionades per la FFMJC (Fédération Française des Maisons des Jeunes et de la Culture) que compta amb més de 560 Cases associades, 12.000 persones voluntàries i 2.500 llocs de treball. A Itàlia, l'article 118 de la

Constitució defineix i regula el principi de subsidiarietat segons el qual "L'Estat, les Regions, les províncies, les ciutats metropolitanes i els municipis afavoreixen la iniciativa autònoma dels ciutadans, individuals i associats, per la realització d'activitats d'interès general, basats en el principi de subsidiarietat". A Barcelona, 18 Casals de Barri de l'Ajuntament són gestionats per agrupacions d'associacions amb la fórmula de Gestió Cívica, gestió d'espais públics per part de la societat civil organitzada. Alguns ajuntaments de la Comunitat Valenciana, també han incorporat en els seus Reglaments de Participació Ciutadana la gestió cívica i, fins i tot, com és el cas de Paiporta, han declarat a les associacions com un servei comunitari essencial.

Associacions federades

El percentatge d'associacions federades està molt relacionat amb els camps d'acció de les entitats que participen en l'estudi, ja que determinats col·lectius, com les AMPAs i les entitats esportives estan més acostumades a organitzar-se mitjançant les federacions. En 2020 són poques les associacions d'aquestes àrees que han presentat dades i pot ser l'explicació d'una xifra que està per sota de la resta de municipis.

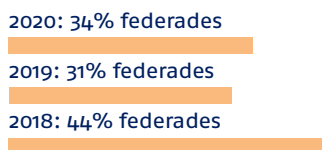
En qualsevol cas, és important insistir en la reflexió que les associacions han de fer en aquest aspecte, ja que compartir esforços i recursos amb altres associacions, gestionar projectes de forma compartida, treballar en xarxa, coordinar-se o federar-se pot ser una opció a tenir en compte, sobretot després de la crisi provocada per la pandèmia de la COVID-19, moltes entitats es veuen afectades

per la reducció d'ingressos. Per altra banda, l'augment dels últims anys de la burocràcia i de les obligacions documentals, fiscals, laborals, entre altres, són reptes per als quals algunes entitats han trobat fórmules federatives per a fer-les front, compartint recursos i estalviant despeses.

Compartir materials, contractar assegurances, resoldre temes com la Llei de Protecció de Dades, compres col·lectives o la gestoria, són dubtes que es poden resoldre de manera més fàcil si les entitats es federen. Fer projectes amb altres associacions o des de les Federacions sempre és més enriquidor.

En definitiva, és temps d'unir esforços per multiplicar resultats, és temps de pensar en la unió o fusió de les associacions i, pot ser, no tant de fundar-ne noves.

Comparativa per anys⁹

Comparativa altres municipis¹⁰

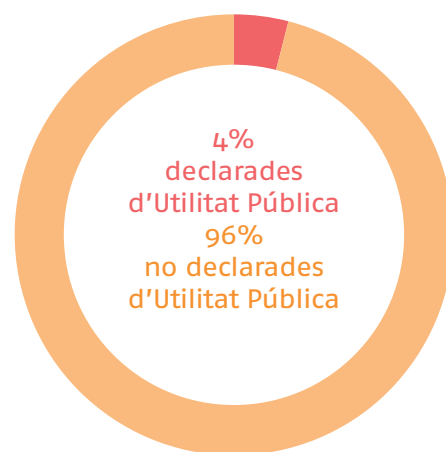
9. Dades obtingudes als estudis d'avaluació de l'impacte de Castelló en els anys 2019, 2018 i 2017.

10. Dades obtingudes als estudis d'avaluació de l'impacte de València (2018) i Quart de Poblet (2017)

Associacions declarades d'utilitat pública

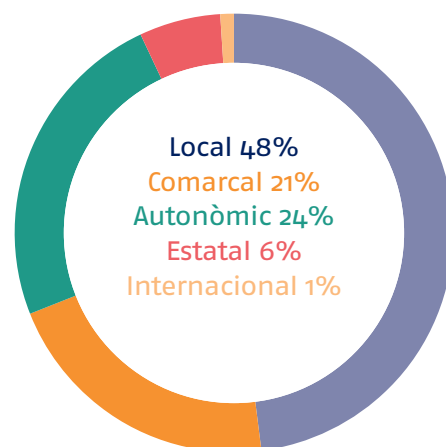
La declaració d'utilitat pública és un reconeixement per part del govern de l'Estat a la tasca social que fan algunes associacions que promouen l'interès general, no sols de les seues persones associades, sinó de la societat en general. Per a demanar aquest reconeixement, les associacions han de complir els requisits que marca la Llei Orgànica 1/2002 de 22 de març, reguladora del Dret d'Associació, i iniciar el procediment administratiu per a la seua sol·licitud.

Un 4% de les associacions estan declarades d'utilitat pública, amb els avantatges fiscals que suposa aquest reconeixement.

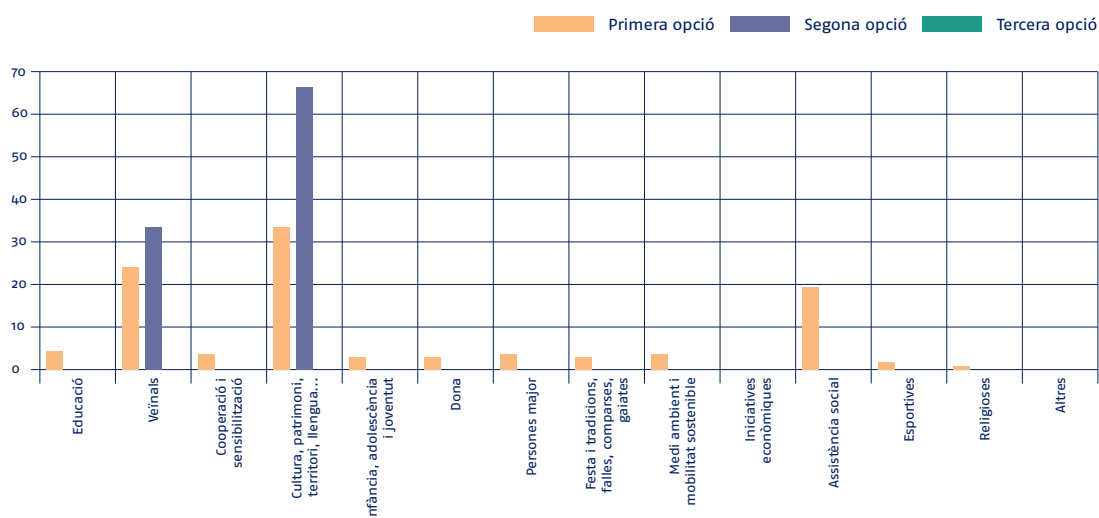

Àmbits d'actuació

El 48% de les associacions que presentaren les seues dades de 2020 actuen en l'àmbit local i 24% l'àmbit autonòmic. Pel que fa al comarcal, se situa en el 21% mentre que a escala estatal hi ha un 6% de les entitats i un 1% té un àmbit internacional. Per tant, podem dir que, en general, les associacions castellonenques, mostren una clara predominança, per l'actuació més localista, amb quasi la meitat de les seues entitats amb un àmbit d'actuació al seu territori més pròxim. Per altra banda, per la seua peculiaritat de capital de província, coincideix amb València en presentar un percentatge més elevat que altres municipis, en l'àmbit d'actuació autonòmic, on trobem valors de 24% a Castelló i 31% a València.¹¹

Camps d'acció

11. Dades obtingudes als estudis d'avaluació de l'impacte de València (2018)

La pregunta sobre a quin camp d'acció i/o activitat es dediquen les associacions és una pregunta múltiple i es podien assenyalar, per ordre de prioritat, fins a tres opcions. L'àrea més representada la de cultura, patrimoni, territori, llengua... amb un 33% seleccionada com a primera opció. Li segueixen les associacions veïnals i les relacionades amb assistència social.

L'estructura del món associatiu es caracteritza per l'heterogeneïtat, hi ha associacions que es dediquen a molts camps d'actuació o sectors. Com bé s'assenyala al llibre 'L'associacionisme a l'Horta Sud', investigació realitzada per Antonio Ariño i Maria Albert¹², mentre que en altres moments històrics l'associacionisme dels nostres territoris tenia un caràcter multifuncional (com, per exemple, l'Ateneu o el Casino, els quals complien múltiples funcions, i el

mateix va succeir posteriorment amb les associacions veïnals dels anys 70-80), l'associacionisme contemporani tendeix a l'especialització funcional.

Per altra banda, la contínua creació de noves associacions manté la creixent tendència a l'atomització i l'especialització del moviment associatiu, encara que aquest fenomen no està fent que les taxes d'afiliació del conjunt de la població augmenten.

Activitats que realitzen

	2019	2020
Activitats puntuals	2.000	2.100
Mitjana participants activitats puntuals	138	82
Activitats periòdiques	3.500	2.900
Mitjana participants activitats periòdiques	114	28

L'any 2020 ha estat marcat per la pandèmia de la COVID-19, quan les associacions han vist afectada la seua activitat; unes han hagut de suspendre-la totalment i altres han adequat les activitats a la situació pandèmica, modificant-les totalment o parcialment, adequant-les a les noves necessitats de la població o fent-les de forma virtual. Encara això, les associacions que han participat en l'estudi, estan fent una mitjana al voltant de 330 activitats puntuals anuals a la ciutat, amb una participació mitjana de més de 82 persones per activitat. Respecte de les activitats periòdiques, s'han mantingut al llarg de l'any, amb quasi 460 activitats, amb una participació al voltant de 28 persones de mitjana per activitat.

Amb les dades rebudes, estimen que les associacions de Castelló de la Plana

posen a l'abast de la ciutat més de 2.100 activitats puntuals al llarg de l'any i més de 2.900 activitats periòdiques.

Queda molt més patent la incidència de les reduccions d'aforament arran de la situació provocada per la COVID-19 en l'execució de les activitats periòdiques, que són, sense dubte, les més perjudicades pel tancament de locals, tot i que les associacions han aconseguit treballar malgrat les limitacions, mostrant un increment en el nombre d'activitats dutes a terme.

Aquestes activitats que es fan a la ciutat, amb vocació de servei públic i de les quals pot gaudir tot el poble, és també la manera de participar i incidir en la vida del poble i en les polítiques públiques. Les associacions veïnals s'organitzen per dinamitzar i reivindicar la vida als barris, les associacions

de mares i pares d'alumnes (AMPAs) intenten millorar la política educativa i participativa dels centres escolars, les associacions juvenils vetlen pel compliment i desenvolupament d'una política d'oci i temps lliure més sana i arrelada al territori, les associacions de dones lluiten per la igualtat de gènere i contra els assassinats masclistes, les associacions festives mantenen i gestionen la festa i les tradicions de la ciutat, i centenars d'altres associacions intenten millorar la vida de les persones i de la comunitat. Aquesta és la manera de fer cultura i d'incidir a través de la participació en les polítiques públiques, generant una acció política en tant que té incidència en la nostra "polis". A més, ho fan d'una manera estable en el temps, organitzada, que genera comunitat i pensa en el bé comú per damunt del bé particular i l'individualisme.

12. Ariño, A. I Albert M. (2003). *L'associacionisme a l'Horta Sud, un estudi de la societat civil formal en l'àmbit comarcal*. Fundació Horta Sud.

Persones associades i voluntàries

+ de 79.000 persones associades

+ d'un 46% de la població

La taxa d'associacionisme es calcula amb una altra metodologia i fent una enquesta al total de la població. Però, podem fer una aproximació del percentatge de persones associades, extrapolant les dades obtingudes al total de les associacions existents. No obstant això, les persones participen en més d'una associació al mateix temps, multifiliació. Per tal d'apropar-nos a una dada més acurada, apliquem la taxa de multifiliació, la qual considerem que està al voltant de l'1.91¹³.

Prèviament hem fet algunes correccions per evitar comptar dues vegades els socis, com és el cas de federacions que ens han donat nombre de socis que ja teníem contats amb les mateixes associacions.

També és important destacar que hi ha 35 associacions que no tenen quotes de socis, amb la qual cosa és difícil saber si el nombre de socis és actual i real. També ens trobem altres entitats en les quals els ingressos de quotes que no es corresponen amb el nombre de socis que declaren tenir.

Amb aquesta informació, calculem que a Castelló de la Plana hi ha més de 69.000 persones associades, és a dir, més d'un 40% de la població pertany a alguna associació.

Aquestes xifres coincideixen amb les que dona el CIS sobre taxa d'associacionisme que es publicà al Baròmetre del CIS núm. 3.195 de novembre de 2017, on s'indica que el 39% de la població pertany i participa activament en alguna associació.

La multifiliació al conjunt de la població és un fenomen que va en augment a causa d'una major especialització del moviment associatiu i a la fragmentació i individualització de la societat. Segons el CIS, aquest fenomen va creixent: en 1980 era el 4.5% de la població la que participava en més d'una associació, en 1988 el percentatge estava en un 15.4% i en 2002 havia augmentat fins al 17.4%. El nombre de persones associades és clau per valorar l'impacte del moviment associatiu de Castelló de la Plana. No obstant això, les dades arrellegades al qüestionari ens fan pensar que existeixen diferents criteris a l'hora de considerar el nombre de persones associades, i que les dades arrellegades engloben els diferents nivells de compromís i participació d'una associació sense fer distincions entre:

- Persones beneficiàries o consumidores, considerant així a totes aquelles persones que es beneficien o consumeixen activitats o serveis puntuals. Es tracta del nivell més baix de compromís amb l'associació.
- Persones usuàries que utilitzen els serveis de les associacions i participen de les seues activitats.
- Persones associades que, segons la Llei Orgànica 1/2002 de 22 de març, reguladora del Dret d'Associació, tenen una sèrie de deures i drets

respecte de l'associació i que, tal vegada, no serien aplicables a les persones usuàries i consumidores.

Per tant, és important que en un futur puguem dimensionar correctament la base social de l'associacionisme de Castelló de la Plana, diferenciant clarament a les persones associades d'altres possibles figures segons els nivells de participació.

És convenient que les associacions estableixen una quota anual o mensual, encara que siga simbòlica, per a les persones associades. Això ens permetrà saber qui realment està associat i qui no, qui té dret al vot a l'assemblea, també fomenta el sentiment de pertinença a l'entitat i per últim marca la diferència entre les persones associades i les usuàries o consumidores de les activitats.

D'aquesta manera el projecte d'avaluació de l'impacte pot ajudar a animar a aquestes entitats perquè reflexionen sobre els diferents nivells de participació de la seua base social. A partir d'ací, poden sistematitzar la recollida de dades i encetar estratègies per tal d'incrementar el nivell de compromís de les seues persones associades.

Per altra banda, cal recordar que, segons el Reglament d'Organització, Funcionament i Règim Jurídic de les Entitats Locals, les associacions inscrites al Registre d'Associacions Municipal han de notificar el nombre de persones associades o qualsevol modificació. Per a pròxims anys, si continuem replegant dades, tindrem una aproximació real al nombre de persones associades i com ha afectat la pandèmia a l'afiliació.

13. Diferents estudis realitzats per Tomás Alberich (2007, 2017) ens indiquen que la taxa de multifiliació va fluctuant entre l'1.4 i l'1.6. No obstant això, al llarg de la nostra pràctica diària amb les associacions, podem observar com el fenomen de l'associacionisme està fraccionant-se poc a poc (cada vegada hi ha associacions més menudes) i les persones solen participar en una gran diversitat d'associacions al mateix temps: educatives, esportives, culturals, etc. Es per això que és molt probable que la taxa de multifiliació haja augmentat i supere el 2%, però per fer les extrapolacions estem treballant amb la taxa de multifiliació d'1.9.

Motius pel que pertany o va pertànyer a alguna associació

Els motius pels quals les persones s'animen a participar en alguna associació són diversos i personals. Més enllà d'això, el més important és que la gent s'organitze, s'associe i participe. Resulta interessant comprovar el que diu el Baròmetre del CIS, núm. 3.195 de novembre de 2017, respecte dels motius pels quals s'associen les persones.

Podem observar com, a les associacions amb un component marcadament solidari o caritatiu, les persones hi participen per motius ideològics i de principis, o perquè consideren que cal implicar-se amb el món que els envolta. Veiem, per exemple, com aquests percentatges suposen el 38,1% en el cas de participar en associacions pacifistes i de defensa dels drets humans, o el 39,3% que consideren que implicar-se en una associació

caritativa és una qüestió totalment necessària.

Per altra banda, en les associacions esportives o culturals, trobem motius més relacionats amb la sociabilitat i veiem com el sentit que mobilitza a les persones a participar en elles és el d'ocupar el temps lliure en una activitat que els resulta agradable i beneficiosa.

Baròmetre del CIS núm 3195 de novembre de 2017

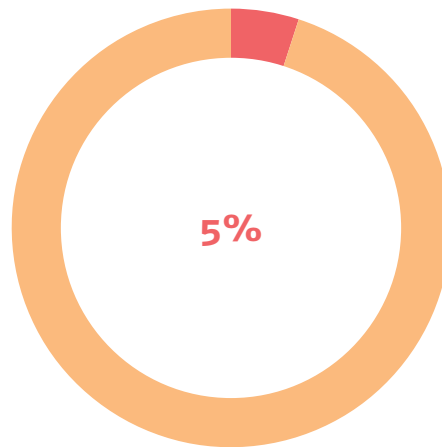
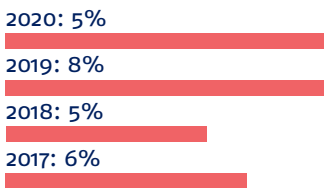
	Alguna associació de caritat o ajuda social (Cáritas, Cruz Roja, etc.)	Un club o associació esportiva	Un grup cultural o d'oci	Una organització ecologista (Greenpeace, etc.)	Una organització pacifista, de drets humans, de comerç just (Intermón, Amnistia Internacional, SOS Racismo, etc.)	Una associació juvenil o estudiantil	Un altre tipus d'associació voluntària (associacions de pares i mares, associacions veïnals però no comunitats veïnals etc.)
Per ocupar el temps en una activitat que li agrada	4,9%	68,6%	40,2%	7,2%	0,5%	16,6%	6,8%
Per posar en pràctica les seues idees, valors, principis	30,6%	4,0%	9,5%	36,0%	38,1%	17,4%	12,3%
Perquè de manera conjunta es poden aconseguir més objectius que individualment	10,6%	2,0%	4,2%	16,2%	11,3%	14,1%	22,4%
Per defensar els seus interessos	0,9%	1,7%	2,0%	0,9%	1,5%	10,4%	13,2%
Per relacionar-se amb altres persones	1,4%	6,9%	20,4%	1,8%	-	12,4%	3,1%
Per tradició familiar	2,8%	2,9%	3,3%	0,9%	1,5%	0,8%	0,9%
Perquè considera a la implicació personal o ciutadana és necessària	39,3%	2,7%	5,7%	27,0%	37,1%	7,1%	19,1%
Per informar-se	-	0,2%	0,9%	0,9%	-	2,5%	9,0%
Per amistat	1,4%	3,5%	5,9%	-	-	8,7	1,9%
Per obligació professional	0,7%	1,8%	0,7%	-	0,5	0,4	2,4%
Un altre motiu	0,2%	1,0%	0,4%	-	-	1,2%	3,1%
N.C.	7,2%	4,7%	6,8%	9,0%	9,3%	8,3%	5,9%
(N)	(568%)	(595%)	(455%)	(111%)	(194%)	(241%)	(424%)

Font: Baròmetre del CIS núm 3195 de novembre de 2017

Distribució de persones associades i voluntariat

5% persones de les persones associades dediquen hores al voluntariat dins de la seua entitat.

Segons les dades rebudes de les 130 associacions que han contestat, hi ha 1.115 persones associades que assumeixen tasques de voluntariat, amb un percentatge del 5% sobre el total de les persones associades, xifra semblant a la d'anys anteriors sobre persones que fan tasques de voluntariat, dedicant hores de la seua vida a dinamitzar el seu barri, promovent la cultura local o millorant la qualitat de vida de les persones.

Segons el Center for Civil Society Studies de la Universitat Johns Hopkins, entre el període comprés entre els anys 1996 i 2000, el percentatge de població voluntària a l'Estat Espanyol era del 5%.

Tot i que sembla que el voluntariat ha anat augmentant i, segons dades de la 'Plataforma del Voluntariado de España', actualment el percentatge de persones voluntàries arriba al 10,7%, continuem lluny de la mitjana europea, situada en un 19,3%.

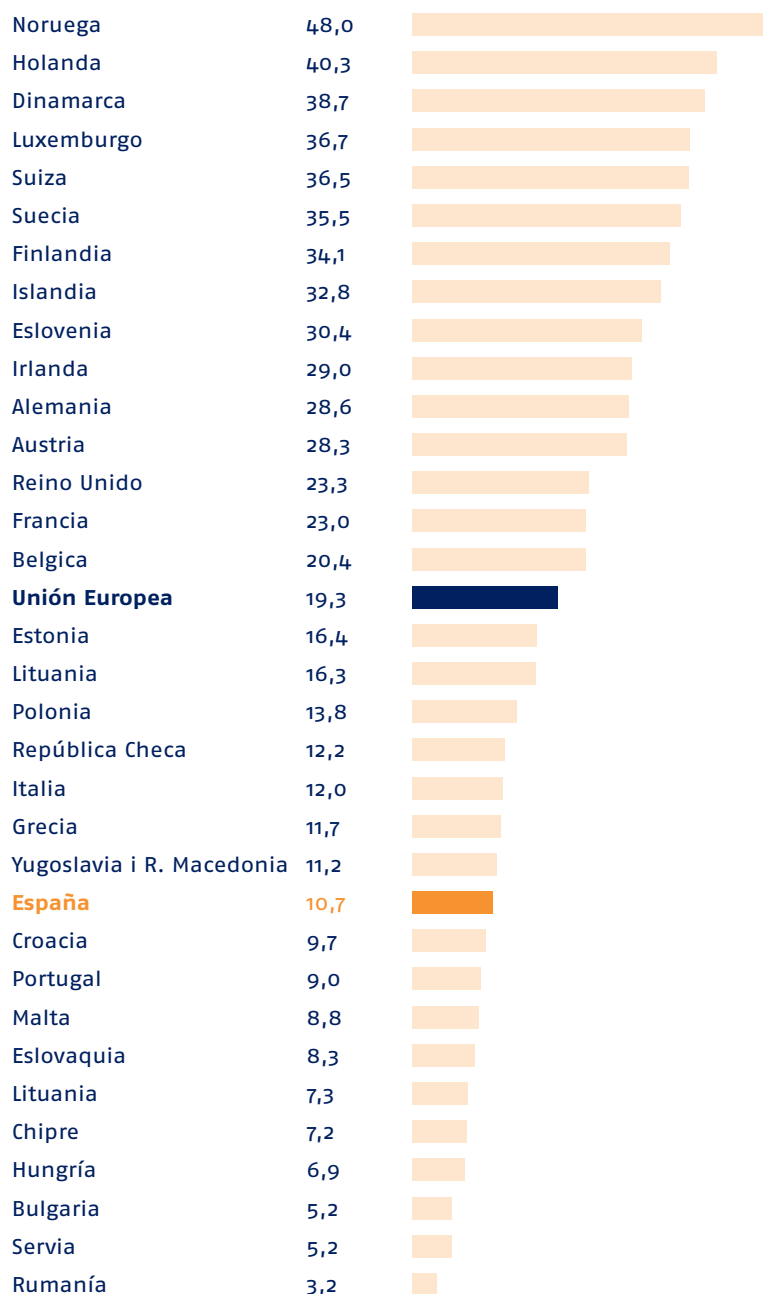

Volunteering, 36 countries, 1995–2000* See methodological appendix for estimating procedures. SOURCE: Lester M. Salamon, S. Wojciech Sokolowski, and Associates, *Global Civil Society: Dimensions of the Nonprofit Sector, Volume Two* (Bloomfield, CT: Kumarian Press, 2004). Country-specific data, including data published after 2004 can be found in the Center for Civil Society Studies publications database.

Country	Value of volunteer work	People volunteering*	
	(millions US \$)	number (thousands)	percent of adult population
Argentina	\$2,693.2	1,913	8%
Australia	\$4,484.8	1,832	13%
Austria	\$1,380.4	550	8%
Belgium	\$4,197.7	809	10%
Brazil	\$754.1	6,483	6%
Colombia	\$229.1	1,149	5%
Czech Rep.	\$196.4	381	5%
Egypt	\$22.1	233	1%
Finland	\$2,657.5	326	8%
France	\$41,929.6	6,536	14%
Germany	\$48,433.0	7,071	10%
Hungary	\$49.7	277	3%
India	\$1,355.9	16,490	2%
Ireland	\$715.6	293	11%
Israel	\$894.7	235	6%
Italy	\$8,290.7	2,048	4%
Japan	\$23,354.8	485	0.5%
Kenya	\$52.0	955	6%
Mexico	\$219.6	30	0.1%
Morocco	\$98.4	699	4%
Netherlands	\$16,991.6	1,962	16%
Norway	\$4,255.8	1,847	52%
Pakistan	\$68.1	133	0.2%
Peru	\$38.2	729	5%
Philippines	\$775.9	2,833	6%
Poland	\$150.8	3,614	12%
Romania	\$155.0	325	2%
Slovakia	\$7.3	149	4%
South Africa	\$960.5	2,659	9%
South Korea	\$2,433.2	1,204	3%
Spain	\$7,055.1	1,681	5%
Sweden	\$10,206.1	2,009	28%
Tanzania	\$289.5	2,092	11%
Uganda	\$30.5	2,606	23%
United Kingdom	\$21,976.2	14,357	30%
United States	\$109,012.6	44,564	22%
Total	\$316,415.6	131,557	-
Developing / transitional country average			6%
Developed country average		-	15%
All-country average		-	10%

Percentatge de persones voluntàries per països

Font: Plataforma del Voluntariado de España

El concepte de voluntariat és molt difús i és un terme relativament nou al nostre país. No fa tant de temps que s'utilitzava aquest concepte per a referir-se a aquell jove que se n'anava al servei militar de forma voluntària, accepció que encara es conserva al diccionari de la Real Academia de la Lengua Española. En altres moments no hi ha hagut necessitat de diferenciar a aquelles persones que dins d'una

associació assumien tasques i compromisos dins de l'associació, en tot cas eren les persones associades, militants, membres de la Junta Directiva, etc.

Amb la Llei de Voluntariat 4/2001 de la Generalitat Valenciana, aquest perfil ha d'aparèixer definit als estatuts de les entitats, concretant-se clarament els seus drets i deures.

En qualsevol cas, el fet que més gent assumisca responsabilitats a les associacions és un tema pendent per al moviment associatiu. Les persones més compromeses de l'associació solen convidar als socis i sòcies al fet que s'incorporen a la Junta Directiva sense definir les responsabilitats i tasques concretes.

Hores de dedicació de les persones voluntàries

En general, al voltant del 40% de les persones voluntàries dedica entre una i dues hores a la setmana. El 46% dedica entre 2 i 5 hores setmanals i el 14% dedica més de 5 hores a la setmana.

Si tractàrem de quantificar econòmicament el nombre d'hores dedicades pel voluntariat de forma desinteressada a les seues associacions, estariem parlant que sols les entitats que han contestat al qüestionari **mobilitzen quasi un milió i mig d'euros que no apareixen valorats en cap lloc.**

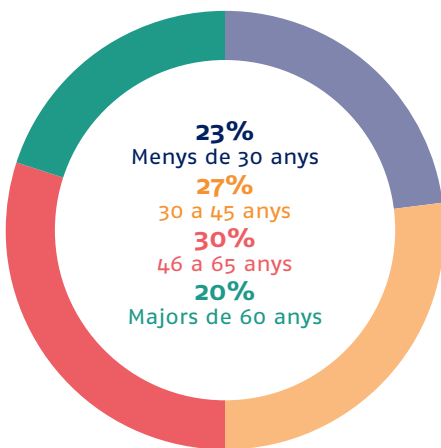
A Espanya, tres milions de persones es consideren "voluntàries" i practiquen el voluntariat (afiliades o no), de les quals un poc més d'un milió dediquen almenys 20 hores al mes a la seua acció voluntària¹⁴.

Peter Drucker, al seu llibre "Las Nuevas Realidades" introdueix el terme de PIB ocult, referint-se a aquelles accions que fan les persones voluntàries per millorar la comunitat, les quals no apareixen valorades al PIB d'un país, però que hauríem de tindre-ho en compte.

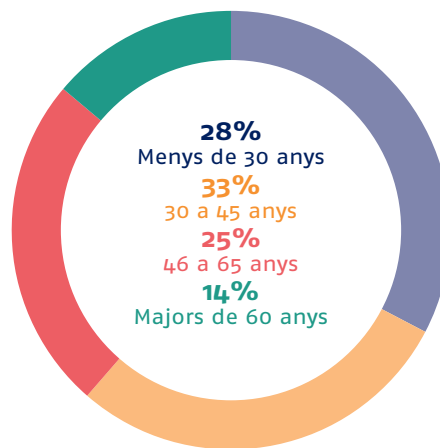

- Dedica entre 0 i 2 hores
- Dedica entre 2 i 5 hores
- Dedica més de 5 hores

Distribució per edat, persones voluntàries

En les associacions participants en l'estudi, la franja de població que més participa en tasques de voluntariat a Castelló de la Plana són les persones entre 46 i 65 anys, seguides de les persones d'entre 30 i 45 anys. Els menors de 30 anys i les persones majors de 65 anys estan en una participació molt semblant.

Distribució per edat de la població a Castelló de la Plana¹⁵

Si comparem les dades resultants amb les dades del padró per edat, destaca que amb un menor percentatge de població entre 46 a 65 anys, hi ha major participació com a voluntariat. Aquest resultat pot venir definit per les característiques específiques de les entitats participants.

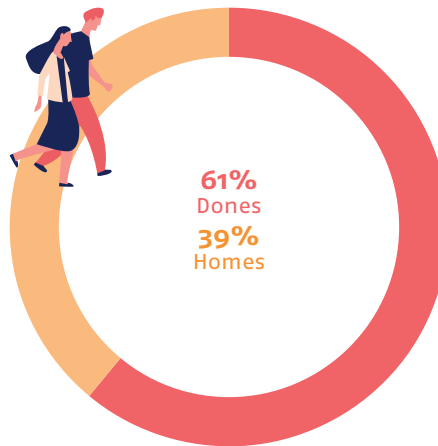
	2018	2019	2020
Menys de 30 anys	14%	22%	23%
30 a 44 anys	27%	30%	27%
45 a 65 anys	35%	30%	30%
Majors de 65 anys	24%	18%	20%

14. Alberich, Tomás. Revista de estudios de juventud, marzo 07 | n.º 76, capítol 4.

15. <https://www.ine.es/jaxi/tabla.do?path=/t20/e244/avance/p02/10/&file=1mun00.px&type=pcaxis>

Distribució per sexe, persones associades

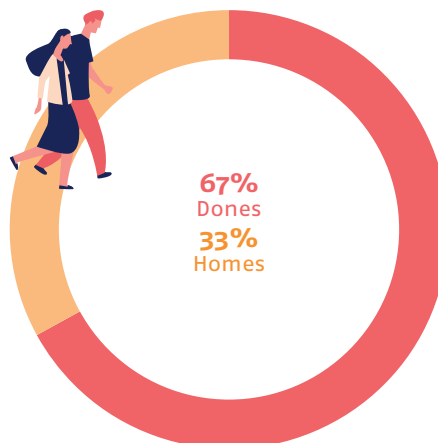
Al voltant del 61% de les persones associades són dones i el 39% són homes, el que situa l'afiliació per damunt de les dones que dels homes. Els resultats mostren una disparitat major si els comparem amb anys anteriors, però hem de tenir en compte que el percentatge és sobre el total de les persones associades (no vol dir que totes les associacions tinguin aquest percentatge de representació) i que influeix la tipologia de les associacions que han presentat dades. Tot i això, aquesta diferència manté patent el repte de fer les nostres associacions més paritàries i, sobretot, d'educar en la igualtat dins de les associacions, en les actituds, repartiment de responsabilitats, respecte, etc.

	2017	2018	2019	2020
Dones	53%	53%	53%	61%
Homes	47%	47%	47%	39%

Distribució per sexe, Junta Directiva

Respecte a la representació per sexe en les Juntes Directives, a diferència d'anys anteriors, i amb menys dones en el total de persones associades, el nombre de dones en càrrecs directius és més alt, sent dones 2 de cada 3 representants de juntes directives.

	2017	2018	2019	2020
Dones	43%	51%	47%	67%
Homes	57%	49%	53%	33%

Personal contractat

281
persones
contractades

En aquest apartat no hem fet extrapolacions i per tant representa la foto de les entitats que han contestat a l'estudi. El motiu és que les associacions són molt heterogènies en general i en particular en el tema de personal.

L'any 2020 les associacions participants de l'estudi generaren 281 llocs de treball, una mitja de dues persones per associació. Dels quals el 48% és a temps complet i el 52% a temps parcial. Quant als contractes de treball a temps complet, el 61% són dones i el 39% són homes. Respecte als contractes de treball a temps parcial, el 72% són dones i el 28% són homes.

Les associacions enquestades destinen en personal al voltant del 60% dels seus pressupostos. Tenint en compte que del pressupost per a despeses de personal, aproximadament el 40% d'aquest cost de personal són impostos, per tant, una part important dels ingressos de les associacions tornen a les arques públiques en quotes de la Seguretat Social i IRPF.

146 persones a temps parcial

105 persones a temps parcial dones

41 persones a temps parcial homes

135 persones a temps complet

82 persones a temps complet dones

53 persones a temps complet homes

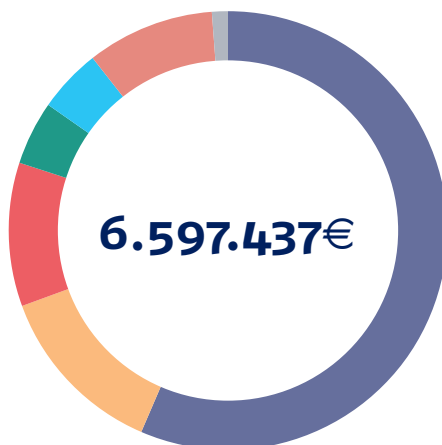
Personal contractat	2017	2018	2019	2020
Jornada completa				
Homes	47%	27%	52%	61%
Dones	53%	73%	48%	39%
Jornada parcial				
Homes	91%	52%	53%	72%
Dones	9%	48%	47%	28%

El moviment associatiu genera llocs de treball. Segons el Center for Civil Society Studies de la Universitat Johns Hopkins, el sector sense ànim de lucre ja és el que genera més ocupació en moltes de les economies industrials més avançades del món, ja que ocupa a 56 milions de treballadors i treballadores a jornada completa.

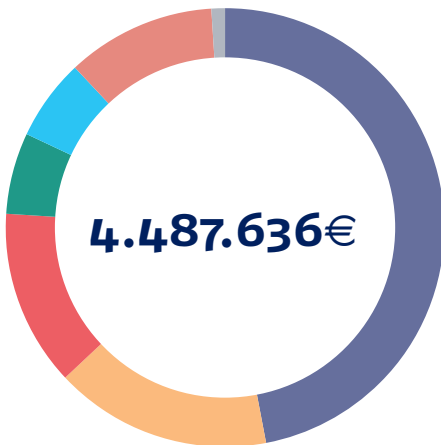
És probable que aquests percentatges augmenten a un ritme constant en els pròxims decennis a mesura que l'ocupació passe d'una economia de mercat molt automatitzada a una economia social que requereix el treball humà.

Ingressos totals

63% Subvencions
11% Quotes
9% Serveis
4% Altres ingressos
4% Donatius
8% Patrocinis
1% Recursos propis

Si llevem les dues associacions amb més pressupost el percentatge d'ingressos seria el següent:

- 47% Subvencions
- 16% Quotes
- 13% Serveis
- 6% Altres ingressos
- 6% Donatius
- 11% Patrocinis
- 1% Recursos propis

Quedant la seua primera via de finançament són les subvencions, que conformen el 47% dels ingressos. Li segueixen els ingressos que reben per quotes de les persones associades, els quals representen el 16% del total. En tercer lloc, trobem l'apartat referent als ingressos per serveis, amb el 13%. L'11% dels ingressos corresponen als rebuts per patrocinis, mentre que el 13% restant correspon a donatius, recursos propis i altres. Per tant, les associacions que formen part de l'estudi per a l'exercici econòmic de 2020, s'autofinancien al 53%.

Segons Ruiz Olabuénaga (1999), l'aportació total de les entitats sense ànim de lucre suposa el 4,6% del PIB espanyol, arribant a aconseguir el 5,9% en el cas que imputarem el "treball" aportat pel voluntariat.

Segons la Fundación Lealtad, és necessari que l'origen dels fons de les associacions estiga diversificat.

D'aquesta manera, l'associació assegura la seua independència en la presa de decisions sense estar subjecta a les directrius que pugua marcar el seu principal finançador. Un finançament diversificat assegura l'estabilitat i la continuïtat de l'entitat en el cas que alguna d'aquestes fonts d'ingressos desaparega. També és important que compte amb un mínim de finançament privat, que reflectisca el suport de la societat i li permeta cobrir unes mínimes despeses d'estructura per a la gestió de l'organització. Aquestes entitats, per tant, hauran de diversificar el seu finançament amb fons públics i privats. En cap cas, els ingressos privats haurien de ser inferiors al 10% dels ingressos totals. Les organitzacions comptaran així amb una varietat de vies de finançament externes que afavorisquen la continuïtat de la seua activitat. Cap d'elles hauria d'aportar més del 50% dels ingressos totals de l'organització de forma continuada durant els dos últims anys.

Ingressos per subvencions

Si llevem les dues entitats amb més pressupost la proporció seria la següent

- 69% Generalitat Valenciana
- 16% Ajuntament de Castelló
- 7% Diputació de Castelló
- 8% Altres comunitats autònomes

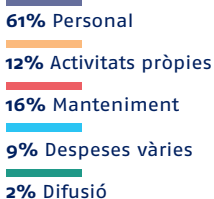

- 43% Generalitat Valenciana
- 29% Ajuntament de Castelló
- 12% Diputació de Castelló
- 16% Altres comunitats autònomes

Les associacions reben la major part dels ingressos per subvencions autonòmiques, un 43%. Li segueixen els ingressos rebuts per subvencions provinents de l'Ajuntament de Castelló de la Plana, un 29%. La resta pertany a subvencions de la Diputació Valenciana, amb un 12% i altres comunitats autònomes amb un 16%.

16. Ruiz, Olabuénaga (1999). *El Tercer Sector en España*. Madrid: El País.

Despeses

Les despeses de les associacions que han contestat el formulari superen els 6.5 milions d'euros. El 61% de les despeses es destinen a la contractació del personal per a la prestació de l'activitat. El 12% està dirigit a desenvolupar les activitats pròpies del teixit associatiu. El de manteniment de les entitats i altres despeses suposen 16% i 9% respectivament, quedant un 2% per a la difusió de les entitats i activitats.

Conclusions i propostes de futur

Els resultats d'aquest estudi són un punt de partida, **una invitació a la reflexió del moviment associatiu** sobre aspectes que van des de l'organització interna fins a la diversificació de fons de finançament.

La **recollida i sistematització de les dades ens fa tindre informació objectiva per tal de prendre decisions** respecte del futur en les nostres organitzacions. Les associacions ens hem d'acostumar a fer-ho de forma habitual.

És molt important que l'ajuntament mantinga el **registre actualitzat i centralitzat** per a totes les àrees municipals.

Cal **buscar fórmules per a afrontar la burocràcia** i les exigències legals, fiscals, laborals o administratives. És un repte de futur que hauré de plantejar-nos. Ja existeixen algunes fórmules que estan funcionant com federar-se, fusionar associacions o buscar l'empareda d'altres entitats. També els ajuntaments hauran de plantejar-se disminuir la burocràcia.

Augmentar la base social de les associacions ens donarà legitimitat. Cal

centrar-se en definir clarament entre els diferents tipus de compromisos quant a la participació de les persones en aquestes entitats. Això ens donarà una imatge més real de la situació de les organitzacions i del percentatge de població associada. A més, ens possibilitarà aconseguir informació per marcar estratègies de futur per a cadascun dels nivells de participació que podem trobar a les associacions: persones beneficiàries o consumidores, usuàries o associades.

És molt important sistematitzar la informació respecte a les **vies de finançament de les entitats**, ja que hem de procurar la diversificació dels ingressos. Aquesta és una manera de garantir l'autonomia i la independència de les associacions.

Les associacions aporten recursos, hores de treball no valorades, gestionen projectes i serveis públics, multipliquen recursos, etc. Construir, per tant, un **relat compartit entre totes les associacions** que transcendisca al relat individual de cada associació, d'acord amb les dades arreplegades, donarà força i legitimitat al moviment associatiu.

L'associacionisme tendeix cap a l'especialització funcional. Mentre que en altres moments històrics l'associacionisme dels nostres territoris tenia un caràcter multifuncional (els Ateneus obrers, els Casals o les associacions veïnals actuaven de paraigües per abastir una gran diversitat d'activitats al seu interior), la càrrega burocràtica i les obligacions legals ens faran repensar-nos tornar a aquestes fórmules.

La realitat participativa de les dones dins del moviment associatiu evoluciona positivament. Associar-se implica eixir de l'aïllament social, ajuntar-se amb persones amb interessos semblants, posar en marxa iniciatives que engresquen i dinamitzen a les nostres comunitats. Cal, per tant, aprofitar aquests avanços fets des del moviment associatiu i utilitzar a les nostres entitats com a espais que eduquen en la igualtat i que, a més, suposen un recurs contra la violència masclista.

Necessitem organitzacions per a seguir construint una **societat plural, democràtica i solidària**, mantenint les seues funcions per a cohesionar la comunitat, transformar-la i continuar provocant l'acció.

La inversió més rendible

Invertir en el teixit associatiu és una de les inversions més rendible per a qualsevol Administració Pública. En el cas de l'Ajuntament de Castelló de la Plana, amb només l'1.4% del pressupost municipal, les associacions programen i gestionen una gran part de les activitats de la ciutat (extraescolars, esportives, musicals, etc.). El teixit associatiu completa la inversió de l'Administració Pública i multiplica per dos i tres vegades vegades cada euro municipal. Els diners es queden al municipi, contribuint així al comerç i l'economia local. A més, retorna a l'Administració Pública part dels ingressos via impostos de Seguretat Social i IRPF, sense comptar el que retorna via IVA. I tot això, sense tenir en compte el valor de les hores de voluntariat i els llocs de treball que genera el moviment associatiu.

Amb tot açò, hauríem de deixar de parlar de subvencions i començar a parlar d'inversió en serveis a les persones de la ciutat. Convindria, pel bé de la ciutat, dotar a les associacions d'una partida pressupostària estable, independent del partit polític que governe, amb convenis plurianuals que donen estabilitat i simplifiquen la burocràcia. Tal vegada, seria un bon objectiu arribar al fet que un 5% del pressupost de l'Ajuntament de Castelló de la Plana fora gestionat per la mateixa ciutadania organitzada, i que en els serveis i les activitats públiques relacionades amb persones s'incentivara la gestió cívica per davant de la gestió privada.

La intel·ligència col·lectiva

No podem menysprear el gran capital social i la intel·ligència col·lectiva del moviment associatiu. Ara, més que mai, ho necessitem. A més d'atendre als col·lectius més vulnerables, sosté pràcticament tota l'activitat esportiva, musical, de temps lliure, diversitat funcional, extraescolar, etc. És capaç d'organitzar les Falles, la Setmana Santa, les festes dels municipis i, sobretot, dinamitza, dóna vida i construeix comunitat en la nostra societat individualitzada.

Recuperarem l'esperança, ens llevarem les pors i ens tornarem a trobar en les nostres associacions, amb elles tornarem als carrers dels nostres pobles a celebrar la vida, a recuperar la comunitat, el bé comú, a construir un món millor sense oblidar-nos dels grans reptes que tenim com a humanitat.

Necessitem associacions que:

Recuperen els valors...

Associacions que recuperen els valors, la cultura, la solidaritat, el compromís en millorar la societat, que generen idees, nous projectes i pensament crític.

Transformen la realitat...

Associacions que generen llocs de treball, que mobilitzen recursos, que detecten les necessitats del seu entorn.

Eduquen...

Associacions que eduquen en la democràcia, en el diàleg, en la participació real, en una ciutadania activa i compromesa.

Compromeses...

Associacions que es comprometen amb la millora del seu municipi i amb la defensa dels Drets Humans i Valors Democràtics

Bibliografia

Alberich, Tomás (2007). Asociaciones y Movimientos Sociales en España: Cuatro Décadas de Cambios. Revista de estudios de juventud, 76, 4. Madrid: Injuve.

Ariño, Albert; Albert, María (2003). L'associacionisme a l'Horta Sud, Estudi de la societat civil formal en l'àmbit Comarcal. Torrent: Fundació Horta Sud.

Baròmetre del CIS núm 3195 de novembre de 2017.

Drucker, Peter (1999). Las Nuevas Realidades. Barcelona: EDHASA.

Liikanen, Erkki (2003). La Economía Social y El Tercer Sector. España y el Entorno Europeo. Madrid: Libre Editorial y Fundación ONCE.

Plataforma del voluntariado de España (2018). La acción voluntaria en 2018. Madrid: Plataforma del voluntariado de España.

Ruiz, Olabuénaga (1999). El Tercer Sector en España. Madrid: El País.

Salamon, Lester.; Wojciech, Sokolowski (2004). Global Civil Society: Dimensions of the Nonprofit Sector. USA: Kumarian Press.

Vilnitzky, Mariana (2019). La economía con la vida en el centro. Alternativas económicas, 73, pp. 6. Madrid: Alternativas económicas.

Gràcies a les associacions participants

1. ASSOCIACIONS ESPLAIS VALENCIANS
2. MOVIMIENTO CONTRA LA INTOLERANCIA
3. ASSOCIACIÓ CÍVICA VALENCIANA TIRANT LO BLANC
4. FEDERACIÓ DE CASES DE JOVENTUT DE LA COMUNITAT VALENCIANA / FEDERACIÓN DE CASAS DE JUVENTUD DE LA COMUNIDAD VALENCIANA
5. ASOCIACIÓN DE VECINOS L'ADUANA
6. FEDERACIÓN DE ASOCIACIONES CIUDADANAS DE CASTELLÓN (FED.AS.CI.CA)
7. ASOCIACIÓN DE VECINOS EL SABONER
8. ASOCIACIÓN DE VECINOS CAMÍ FONDO DE CASTELLÓN
9. ASOCIACIÓN DE VECINOS GRUPO REYES Y CARRETERA DE ALCORA DE CASTELLÓN
10. ASOCIACIÓN DE VECINOS GUMBAU DE CASTELLÓN
11. ASSOCIACIÓ DE VEÏNS DEL MERIDIÀ
12. CASDA. ASSOCIACIÓ CIUTADANA CONTRA LA SIDA DE CASTELLÓ
13. ASOCIACIÓN CARRETERA DE BORRIOL, ROSER Y ADYACENTES
14. ASOCIACIÓN DE VECINOS LAS GALERAS Y ADYACENTES
15. FEDERACIÓN PROVINCIAL COORDINADORA DE ENTIDADES CIUDADANAS DE CASTELLÓN (COASVECA)
16. ASOCIACIÓN DE PROPIETARIOS Y VECINOS SAN PABLO
17. ASOCIACIÓN DE VECINOS, CONSUMIDORES Y USUARIOS SAN LORENZO
18. ASOCIACIÓN DE VECINOS LA CHOQUERA
19. ASOCIACIÓN PLANA ENTRILLES
20. ASSOCIACIÓ DE VEÏNS PRIMER MOLÍ
21. ASOCIACIÓN DE VECINOS DEL GRUPO SANTA TERESA
22. ASOCIACIÓN DE MUJERES 8 DE MARZO
23. ASOCIACIÓN DE VECINOS CULTURAL CARDENAL COSTA Y ADYACENTES
24. ASOCIACIÓN AULA DEBATE MUJERES DEL GRAO
25. ASSOCIACIÓ DE VEÏNS RAVAL DE LA TRINITAT
26. ASOCIACIÓN DE VECINOS SAN JOSÉ OBRERO Y CREMOR
27. ASSOCIACIÓ VEÏNAL PERI 18
28. ASOCIACIÓN DE LOS GRUPOS SAN AGUSTÍN Y SAN MARCOS
29. ASOCIACIÓN DE VECINOS VIRGEN DE LLEDO
30. FEDERACIÓN PROVINCIAL DE ASOCIACIONES DE VECINOS DE CASTELLÓN
31. ASOCIACIÓN DE VECINOS BULEVAR VICENTE BLASCO IBÁÑEZ DE CASTELLÓN
32. ASOCIACIÓN DE LA FAMILIA Y FAMILIA NUMEROSA DE CASTELLÓN (FANUCAS)
33. ASOCIACIÓN DE VECINOS DOCTOR MARAÑÓN Y ADYACENTES
34. ASOCIACIÓN CASTELLÓ SENSE SOROLL
35. ASOCIACIÓN DE VECINOS RAVAL UNIVERSITARI
36. FEDERACIÓ D'ASSOCIACIONS D'ESTUDIANTS-FADES
37. ASOCIACIÓN CULTURAL DE VECINOS ELS MESTRETS
38. ASOCIACIÓN PARA LA INTERVENCIÓN E INTEGRACIÓN EN ADICCIONES Y OTRAS CONDUCTAS-PATIM
39. ASOCIACIÓN DE JUBILADOS Y PENSIONISTAS VIRGEN DEL PILAR DE CASTELLÓN
40. GRUP SCOUT SANT FRANCESC
41. ASOCIACIÓN CASA CULTURAL DE ANDALUCÍA EN CASTELLÓN
42. ASOCIACIÓN DE PERSONAS SORDAS VIRGEN DE LIDÓN DE CASTELLÓN (APESOCAS)
43. ASOCIACIÓN SOCIEDAD FILARMÓNICA DE CASTELLÓN
44. CENTRO JUVENIL SAN JOSE OBRERO
45. ASOCIACIÓN DE LOS ESTADOS GENERALES DE LOS ESTUDIANTES EUROPA-CASTELLÓN
46. GRUP DE DANSES EL FORCAT
47. ASSOCIACIÓ CULTURAL COLLA DE DOLÇAINERS I TABALETERS DE CASTELLÓ
48. CENTRO ASTURIANO DE CASTELLÓN
49. ASOCIACIÓN SINDROME DE DOWN DE CASTELLÓN
50. ASOCIACIÓN DE VECINOS DEL BARRIO DE LA GUINEA
51. ASOCIACIÓN PARA LA LUCHA CONTRA LAS ENFERMEDADES DEL RIÑÓN CASTALIA – ALCER
52. CLUB AMICS DEL BASQUET DE CASTELLON
53. ASSOCIACIÓ ASSEMBLEA DE COOPERACIÓ PER LA PAU DELEGACIÓ CASTELLÓ
54. ASOCIACIÓN CLUB SLOT CASTELLÓ
55. ASOCIACIÓN PAYASOSPITAL
56. ASOCIACIÓN ESCUELA DE ARTES Y OFICIOS DE CASTELLÓN
57. ASSOCIACIÓ CULTURAL I GASTRONÒMICA GRUP DE TEATRE L'ENFILAT
58. HERMANDAD DE VETERANOS DE LAS FUERZAS ARMADAS
59. GRUP PER LA RECERCA DE LA MEMÒRIA HISTÒRICA DE CASTELLÓ
60. ASOCIACIÓN MAMARE
61. ASOCIACIÓN DE PARKINSON DE LA PROVINCIA DE CASTELLÓN
62. ASSOCIACIÓ CULTURAL DE DONES LLUM D'ORIENT
63. ASOCIACIÓN ASPERGER CASTELLÓN – TEA
64. ASSOCIACIÓ MUSICAL CASTALIA
65. ASOCIACIÓN TERPSÍCORE
66. ASOCIACIÓN CAIXA DELS COLORS
67. "APADAHCAS" ASOCIACIÓN DE PADRES DE AFECTADOS POR DÉFICIT DE ATENCIÓN E HIPERACTIVIDAD DE LA PROVINCIA DE CASTELLÓN
68. ASOCIACIÓN CASTELLÓ EN BICI
69. ASOCIACIÓN ILĒWASI
70. ASOCIACIÓN DE TERAPIA GESTALT
71. CASTELLÓ PER LA LLENGUA

72. ASOCIACIÓN DE USUARIOS DEL PERRO GUÍA DE LA COMUNITAT VALENCIANA
73. ASOCIACIÓN LITERARIA CASTELLONENSE DE AMIGOS DE LA POESÍA (ALCAP)
74. ESCOLA DE MÚSICA METRÒNOM
75. ASOCIACIÓN CHAKRA CORAZÓN: CHAACOR
76. ASSOCIACIÓ CULTURAL ATZAVARA GRUP DE BALL
77. CORAL AD LIBITUM
78. ASSOCIACIÓ CONLLOGA-MUIXERANGA DE CASTELLÓ
79. ASOCIACIÓN JUBILADOS Y PENSIONISTAS DEL SEGON MOLÍ Y CLUB DE PERSONAS MAYORES DEL SEGON MOLÍ
80. ASSOCIACIÓ CULTURAL BANDA UJI
81. ASOCIACIÓN IMPROPLANA
82. CORAL VICENT RIPOLLÉS
83. ASOCIACIÓN PRO-DERECHOS-FUNDAMENTALES DE LA CIUDAD DE CASTELLÓN
84. ASOCIACIÓN AMIGOS DE CHATELLERAULT Y CLUB DE PERSONAS MAYORES
85. AA CC, ASOCIACIÓN CULTURAL PROTECTORA DE ANIMALES CALLEJEROS
86. ASOCIACIÓN CULTURAL KIZOMBA ÉLITE CASTELLÓN
87. ASOCIACIÓN DE ESCRITORES DE LA PROVINCIA DE CASTELLÓN
88. SOCIETAT BLUES CASTELLÓ
89. ASSOCIACIÓ DE VEÏNS DEL SEGON MOLÍ
90. ASOCIACIÓN PROVINCIAL DE FAMILIARES DE PERSONAS CON LA ENFERMEDAD DE ALZHEIMER Y OTRAS DEMENCIAS DE CASTELLÓN (AFACS)
91. ASOCIACIÓN CULTURAL ESCUELA DE SINCRO MEDITERRANI
92. SOMCUSTÒDIA
93. ASOCIACIÓN PROTECTORA DE ANIMALES HUELLAS CALLEJERAS
94. AMIGOS DE LOS ANIMALES DE CASTELLÓN (ASPAC)
95. ASOCIACIÓN CULTURAL L'ALJAMA
96. ONGD ACCIÓN SIN FRONTERAS
97. ASOCIACIÓN DE VOLUNTARIOS DE ACOGIMIENTO FAMILIAR COMUNIDAD VALENCIANA - AVAF
98. ASOCIACIÓN VALENCIANA DE PADRES DE NIÑOS PREMATUROS (AVAPREM)
99. BOLANGERA ASSOCIACIÓ PER LA PROMOCIÓ SOCIAL
100. ASOCIACIÓN DE AUTORES DE CASTELLÓN
101. ASOCIACIÓN DE ALCOHÓLICOS REHABILITADOS ALAMEDA CASTELLÓN (ARACA)
102. ASOCIACIÓN DE VECINOS RAFALAFENA
103. COL·LECTIUS PER LA LLENGUA I LA CULTURA DE CASTELLÓ
104. ASOCIACIÓN ESCUELA EL CAU DE CASTELLÓN
105. ASOCIACIÓN ATENEO DE CASTELLÓN
106. ASOCIACIÓN CULTURAL AMIGOS DEL TEATRO
107. CENTRE EXCURSIONISTA DE CASTELLÓ
108. ASOCIACIÓN RADIO CLUB CASTELLÓN COSTA DE AZAHAR
109. ASOCIACIÓN ATENEU DE NATURA
110. ASOCIACIÓN CASINO ANTIGUO
111. ASOCIACIÓN SPAM - SERVEI PSICOLÒGIC D'ATENCIÓ AL MENOR
112. ASOCIACIÓN CLUB DEL MINI DE CASTELLÓN
113. ASOCIACIÓN CASA REGIONAL DE CASTILLA LA MANCHA DE CASTELLÓN DE LA PLANA
114. ASOCIACIÓN CULTURAL SEPTIEMBRE RECUERDOS
115. ASOCIACIÓN DOMUS FAMILIAE CASA DE LA FAMILIA
116. ASSOCIACIÓ VEÏNAL I ESPORTIVA VENTA NOVA
117. ASOCIACIÓN CULTURAL GAIATA 15 SEQUIOL
118. ASOCIACIÓN BOTAFOS
119. ASOCIACIÓN ZONA 3
120. ASOCIACIÓN AZAHAR PARA LA PREVENCIÓN DEL TABAQUISMO Y SUS ENFERMEDADES
121. ASOCIACIÓN CONTRA EL ACOSO ESCOLAR CASTELLÓN - ACAEC
122. SOÑARTE ASOCIACIÓN. ASOCIACIÓN PARA EL DESARROLLO DE LA INTELIGENCIA EMOCIONAL A TRAVÉS DEL ARTE
123. ASOCIACIÓN CULTURAL JOVEN BALLE DE CASTELLÓN
124. CIUDAD FELIZ / CIUTAT FELIÇ / HAPPY CITY
125. ASOCIACIÓN DE MADRES Y PADRES DE ALUMNOS/AS DEL COLEGIO PÚBLICO EJÉRCITO
126. ASOCIACIÓN CULTURAL PREMIOS JESÚS MEDRANO
127. AMPA IES Vicente Sos Baynat
128. UNIONARTPRO
129. Associació L'ORFEU MUSICAL
130. ASOCIACIÓN CINEMATOGRAFICA JUVENIL LA SIMULACIÓN

Ajuntament de
Castelló
Participació Ciutadana